

Η τέχνη του Vincent

N. Λυγερός

«Η τέχνη είναι τόσο πλούσια, εάν κάποιος μπορεί απλώς να θυμάται όσα έχει δει, δεν θα παραλείψει ποτέ να τρέφει τις σκέψεις του και δεν θα είναι πια πραγματικά μόνος, ποτέ μόνος.»

Vincent van Gogh

ALEXANDER
COLLEGE

Η ζωγραφική του Vincent van Gogh δεν είναι μόνο ζωγραφική. Είναι ένα πραγματικό σύμψαν. Διότι η τέχνη του Vincent δεν είναι απλώς ένας τρόπος να δεις τον κόσμο. Είναι ο κόσμος ο ίδιος. Από εδώ μέχρι του σημείου να πούμε ότι εκφράζει κυριολεκτικά τη νοσφαιρα του καλλιτέχνη, είναι ένα βήμα που διστάζουμε να κάνουμε. Όχι από φόβο μήπως προδώσουμε τη σκέψη του ή λόγω του ό,τι δεν γνωρίζουμε πλήρως το έργο, αλλά πολύ απλά επειδή αυτό το σύμψαν δεν είναι περιορισμένο έστω και αν είναι ορισμένο. Όλοι οι πίνακες αναδίδουν μια ατμόσφαιρα όπου η οικειότητα είναι μια απτή πραγματικότητα. Ο Vincent δεν προσπαθεί να αποκρύψει τις ανασφάλειές του ή ακόμη τις σκέψεις του. Σκιαγραφεί το ανείπωτο γιατί δεν μπορεί να κάνει αλλιώς. Διαφορετικά δεν θα μπορούσε να υπάρχει. Το σύμψαν του δεν είναι κοινωνικό όπως θα το ήθελαν μερικοί. Συσχετίζεται άμεσα με τη φύση. Δεν υπάρχει αυτό το αφόρητο φιλτράρισμα το οποίο απορρίπτει ο Leonardo da Vinci. Ο Vincent μάς αφήνει ν' ανακαλύψουμε τον εσωτερικό του κόσμο. Εάν εξετάζουμε μόνο τα πορτραίτα, αυτή η ιδέα θα μπορούσε να φανεί κοινότοπη. Όμως ισχύει επίσης και για τα τοπία του, τα οποία δεν είναι αναγκαστικά τόσο γνωστά όσο τα άλλα έργα. Όμως, η μελέτη των τοπίων μάς επιτρέπει να αποκρυπτογραφούμε όχι μόνο τα νοητικά σχήματα που διέπουν την τέχνη του Vincent, αλλά επίσης την αντίληψή του για τον κόσμο ή μάλλον τον κόσμο της αντίληψής του. Διότι η τέχνη του Vincent είναι, προπαντός, αυτό. Ο εξωτερικός κόσμος είναι απλώς ένα πρόσχημα, ελκρινές και όχι κακής πρόθεσης, για να εξετάζουμε το βάθος του εσωτερικού του κόσμου. Είναι γι' αυτόν το λόγο που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τη φράση «εσωτερικά τοπία» για να αποδώσουμε ένα από τα βαθύτερα νοητικά σχήματα του Vincent. Αυτό εξηγεί, μεταξύ άλλων, την επιλογή των χρωμάτων που μας αποκαλύπτει περισσότερο την ψυχοσύνθεση του Vincent τη στιγμή που ζωγραφίζει έναν πίνακα, παρά τη δήθεν αντικειμενική εξωτερική πραγματικότητα. Είναι με αυτή την έννοια που η ζωγραφική του Vincent είναι νοητική. Δεν πρόκειται περί αντίφασης με την ιδέα της ευαισθησίας γιατί αυτό δεν θα είχε νόημα. Κατά τον Vincent, το νοητικό και η ευαισθησία είναι άρρηκτα συνδεδεμένα μέχρι σημείου να θεωρείται παράλογο να προσπαθούμε να τα διαχωρίσουμε. Αυτή η δυσκολία αναμφίβολα εξηγεί την αργοπορημένη κατανόηση του έργου του από τις κοινωνίες που διαδέχθηκαν τη δική του όπου έπρεπε να πεθάνει μέσα στην άγνοια και την αδιαφορία. Ο Vincent με ευκολία χαρακτηρίστηκε ψυχασθενής, ενώ αν ήταν πραγματικά ασθενής, αυτό σφειλόταν μόνο και μόνο στην κοινωνία. Άρα, αν όντως επιθυμούμε να τον θεωρούμε ως ασθενή, θα ήταν προτιμότερο να τον αποκαλούμε ασθενή της κοινωνίας. Ωστόσο η τέχνη του Vincent δεν πρέπει καθόλου να ερμηνεύεται ως υπεκφυγή, αλλά ως η θυσία ενός ανθρώπου αναμφισβήτητα πολύ ανθρώπινου για την κοινωνία που τον είδε να γεννιέται και που έπρεπε να τον δει να πεθαίνει.